

Arkivsaksnr. 22/5190

<u>Sak</u>	<u>Utvalg</u>	<u>Dato</u>
028/23	Sametingsrádet – plenumsaker	29.08.2023-29.08.2023
042/23	Sametingets plenum	27.09.2023-29.09.2023
010/23	Plan og finanskomiteen	25.09.2023-26.09.2023

Sametingets syn på elektrifiseringen av Melkøya

Saksframlegg

Vedtak om elektrifisering av Hammerfest LNG med kraft fra land

Regjeringen besluttet 8. august om å godkjenne Equinor Energy AS sin endringssøknad for plan for utbygging og drift (PUD) og plan for anlegg og drift (PAD) for Hammerfest LNG. I vedtaket gir regjeringen tillatelse til at gassanlegget på Melkøya skal driftes med strøm fra kraftnettet på land samt at utvinningen av gass fra Snøhvitfeltet kan økes gjennom såkalt landkompresjon. Det er satt vilkår om at effektuttaket fra land ikke kan økes fra dagens situasjon før 1.1.2030.

For å legge til rette for elektrifisering har regjeringen også besluttet å gi konsesjon til Equinor for å bygge og drive elektriske anlegg ved Hyggevatn transformatorstasjon og en 132kV ledning til Melkøya. Equinor Energy gis også samtykke til ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av anlegget. Vilkår om idriftsetting fra 1.1.2030 gjelder også for denne konsesjonen.

Videre har regjeringen fattet en beslutning i klagesak om 420kV kraftlinje fra Skaidi til Hammerfest. Regjeringen stadfester ledningsanlegget slik som Statnett har omsøkt. Statnett gis samtykke til ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av anlegget.

Beslutningene som vedtakene om elektrifisering av Hammerfest LNG ble presentert som et «*Kraft- og industriløft for Finnmark*». Ut fra regjeringens pressemelding kommer det frem at regjeringen har satt som mål at:

- Ny infrastruktur for strøm i Finnmark skal være i drift innen 2030, forutsatt konsesjon.
- Den fornybare kraftproduksjonen i Finnmark skal innen 2030 øke minst like mye som den planlagte forbruksøkningen ved Hammerfest LNG, forutsatt konsesjon.

I tillegg varsler regjeringen basert på den energipolitiske og forsvars- og sikkerhetspolitiske situasjonen i nord at:

- Olje- og energidepartementet sikrer at NVE prioriterer konsesjonssøknader om nett og kraftproduksjon i nord, med særlig vekt på Finnmark.
- Olje- og energiministeren vil gjennom eierdialogen med Statnett sikre at foretaket prioriterer nettutvikling i planområde nord, med særlig vekt på Finnmark.
- Norges geopolitiske sikkerhetshensyn vil inngå i Olje- og energidepartementets vurdering av det samfunnsøkonomiske grunnlaget for tiltak som gir økt nett- og produksjonskapasitet i Finnmark.
- Regjeringen etablerer et eget sikkerhetspolitisk forum for utvikling av kraftsystemet i nordområdene.

Ifølge statsråd Aasland vil regjeringen i løpet av høsten legge frem tiltak for å begrense arealkonfliktene med reindrift i forbindelse med utbygging av kraftnett og ny vindkraftproduksjon.

Sametingets involvering i prosessen

Sametinget har vært involvert og konsultert i to av de tre vedtakene, som til sammen muliggjør Equinors planlagte elektrifisering av Hammerfest LNG, uten at det ble oppnådd enighet med regjeringen om de planlagte utbyggingene.

420 kV kraftledning Skaidi - Hammerfest

NVE ga Statnett konsesjon til å bygge og drive ny 420 kV kraftledning fra Balsfjord til Hammerfest i 2012. Sametinget påklaget konsesjonen til Olje- og energidepartementet (OED). OED ga allikevel i 2015 Statnett konsesjon til å bygge ledningen frem til Skaidi, men har avvendt å behandle klagen for ledningen mellom Skaidi og Hammerfest, da det var uklart hvorvidt petroleumsnæringen ville utvikles i Hammerfest.

Når Equinor meldte om planene for elektrifisering av Hammerfest LNG, ba OED at NVE gjenopptar behandling klagesaken for 420kV kraftledning mellom Skaidi og Hammerfest. Sametinget sendte uttalelse til saken når den var på høring i 2021, der Sametinget opprettholdt sin klage med hensyn til naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse. Sametinget konsultere administrativt om saken med NVE i august 2022 uten at man kunne komme til enighet.

NVE ga sin innstilling til OED i november 2022, der NVE mente konsesjonen kunne gis til Statnett som omsøkt. Sametinget konsulterte administrativt med OED om utkastet til vedtak i juni 2023. Sametinget gjentok at Sametinget ikke kunne gi sitt samtykke for konsesjon for 420 kV kraftledning fra Skaidi til Hammerfest.

Teknisk løsning for elektrifisering av Hammerfest LNG

NVE hadde Equinor sin søknad om teknisk løsning for elektrifisering av Hammerfest LNG på høring høsten 2022. Søknaden gjaldt elektrisk anlegg fra Hyggevatn transformatorstasjon og 132kV kraftledning frem til gassanlegget på Melkøya.

Sametinget fremmet innsigelse mot at konsesjon for tiltaket gis. Innsigelsen var begrunnet med hensyn til den samla belastningen tiltakene vil medføre for naturgrunnlaget for samisk kultur. Sametinget mente tiltakene ikke kunne ses isolert, men skal vurderes som en del av den totale belastningen av tilknyttede tiltak som er søkt i egne prosesser, herunder 420 kV kraftledning Skaidi – Hammerfest og spørsmålet om elektrifisering av Hammerfest LNG.

Det ble gjennomført et administrativt innsigelsesmøte med NVE i mai 2023, der Sametinget opprettholdt innsigelsen.

Ny PUD/PAD for Hammerfest LNG/ Snøhvit Future

Behandling av petroleumsanleggenes PUD/PAD skjer i tråd med petroleumsløven. Sametinget har ikke på noen som helst måte vært involvert i regjeringens behandling av ny PUD/PAD for Hammerfest LNG.

Da de opprinnelige tillatelsene for Hammerfest LNG og Snøhvit- feltet var til behandling i Stortinget i 2002, ble ikke konsekvensene for naturgrunnlaget for samisk kultur og næringer konsekvensutredet. Når saken var på høring den gang, pekte Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark på at Snøhvit-utbyggingen vil presse reinen bort fra de nordligste områder på Kvaløya og ba derfor om tilpasning av tider for anleggsarbeidene. Reindriftsnæringen pekte på at økt aktivitet som følge av Snøhvit-utbyggingen vil føre til tapt areal for næringen. Reindriftsagronomen anbefalte at OED foretar en konsekvensutredning for reindriften som følge av Snøhvit-utbyggingen. I St.prp. nr. 35 (2001-2002) *Utbygging, anlegg og drift av Snøhvit LNG* kommenterte OED høringsinnspillene og konkluderte med at OED anser at det ikke er nødvendig å gjennomføre en full konsekvensutredning iht. plan- og bygningsloven knyttet til virkninger av Snøhvit-prosjektet for reindriftsnæringen.

I forbindelse med administrativ konsultasjon om 420kV kraftledning mellom Skaidi og Hammerfest anmodet Sametinget om at det må konsulteres også på politisk nivå når det gjelder spørsmålet om elektrifisering av Hammerfest LNG.

OED ønsket imidlertid ikke å konsultere om elektrifiserings-spørsmålet, men foreslo i stedet et politisk møte mellom Statssekretær Elisabeth Sæther og Sametingsråd Maja Kristine Jåma. Møtet var digitalt og fant sted 28.6.2023. På møtet gjentok Sametingsråd kravet om konsultasjoner når det gjelder spørsmålet om elektrifisering med henvisning til beslutningens store konsekvenser for samisk kultur og næringer. OED lovde å vurdere skriftlig hvorvidt spørsmålet om elektrifisering skal være gjenstand for konsultasjoner i tråd med bestemmelsene i sameloven §4. Denne vurderingen ble sendt til Sametinget først den 10.8., to dager etter at vedtaket for elektrifisering var gjort kjent, og etter en purring på vurderingen fra Sametinget sin side.

Vurdering

Sametinget anser at regjeringens vedtak om å elektrifisere Hammerfest LNG uten at vedtaket har vært gjenstand for konsultasjoner med Sametinget, er et klart brudd på konsultasjonsplikten som fastslått i sameloven §4. Olje- og energidepartementets tolkning av konsultasjonsplikten, slik den kommer frem i det skriftlige svaret til Sametinget datert 10.8.23, er uriktig.

Bestemmelsene om konsultasjoner gjelder for lovgivning, forskrifter og andre beslutninger eller tiltak *som vil kunne* påvirke samiske interesser direkte, jf. sml § 4-1 første ledd. Av lovforarbeidene til denne bestemmelsen følger at det ikke er et krav at tiltaket med sikkerhet kommer til å påvirke samiske interesser, og at når det er uklart for forvaltningsorganet om det er konsultasjonspliktig i en sak, vil det være naturlig å ta utgangspunkt i Sametingets vurdering om saken vil påvirke samiske interesser direkte. Det er med andre ord tilstrekkelig at et tiltak *kan* ha en direkte *betydning* for samene for at konsultasjonsplikten inntreffer.

I spørsmålet om hvorvidt beslutning om å elektrifisere Hammerfest LNG har ikke Olje- og energidepartementet tatt utgangspunkt i Sametingets vurderinger, og har ikke konsultert om vedtaket vil kunne påvirke eller ha betydning for samiske interesser direkte. Departementet har ensidig konkludert i denne saken, og har da heller ikke delt sine vurderinger av konsultasjonsplikten før etter at vedtaket er fattet. Denne framgangsmåten er i seg selv i strid med samelovens konsultasjonsbestemmelser og ILO 169.

Av lovforarbeidene til sameloven kap. 4 framkommer det at om en sak påvirker samiske interesser direkte og er konsultasjonspliktig, avhenger av om det er: «... *en viss sammenheng mellom det aktuelle tiltaket og de samiske interessene*». Vilkåret for at tiltak påvirker samiske interesser direkte er videre at det: «... *har en viss generell interesse for samisk kultur*». Vedtaket om elektrifisering av Snøhvitfeltet og Hammerfest LNG har åpenbart konsekvenser for samisk kultur, og vil berøre samer på en særlig måte siden det vil innebære store infrastruktur- og krafttiltak i samiske bruksområder for å kunne realiseres. Dette erkjennes da også av Olje- og energidepartementet når det i redegjørelsen av 10.08.2023 skrives at infrastruktur og krafttiltak: «... *har en klar sammenheng med elektrifiseringsprosjektet ...*». Staten er da også pliktig til å vurdere de samlede virkninger for samisk kultur, næringer og samfunnsliv av tidligere og planlagte inngrep etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27. Myndighetene kan derfor ikke dele opp beslutningsprosessene eller vurdere enkelte tiltak som isolerte vedtak for å unngå konsultasjonsplikten etter ILO 169 art. 6, og for å ikke foreta utredninger og vurderinger av sumvirkningene av gjennomførte, vedtatte og planlagte inngrep etter SP art. 27.

Selv om enkeltvedtaket om endret plan for anlegg og drift for Snøhvitfeltet og Hammerfest LNG på Melkøya ikke i seg selv medfører nye arealinngrep som påvirker samiske interesser direkte, har det den virkning at det som følge av dette vedtaket, blir iverksatt tiltak som vil påvirke samiske interesser direkte. Dette er etter Prop 86 L. 2020-2021 konsultasjonspliktig (se kap. 6.2.1.2). Slik Sametinget ser beslutningsprosessen nå, er gjennomføringen av de påfølgende infrastrukturtiltakene låst ved elektrifiseringsvedtaket og konsultasjonsprosessen videre dermed heller ikke reel, siden konsultasjoner ikke bare handler *hvordan* tiltak skal gjennomføres, men også *om* de kan gjennomføres.

Sametingets plenum behandlet i juni 2022 en prinsipiell sak om kraftlinjeutbygging i samiske områder. Plenum var tydelig på at hensynet til samisk reindrift, utmarksbruk og annen tradisjonell kulturutøvelse med folkerettslig vern, skal veie tungt når energimyndighetene vurderer behovet for kraftledninger i samiske bosettingsområder. Sametinget fremhevet derfor behovet for å vurdere andre alternativer for sikring av strømforsyning i Øst-Finnmark uten ytterligere utbygging av 420kV kraftledninger. Sametingets plenum etterlyste også realisme i planlegging og utbygging av kraftlinjene i Finnmark. Kraftlinjene skal være dimensjonert for en bærekraftig fremtid også ut fra de samiske rettighetshavernes, næringsutøvernes og lokalsamfunnenes behov. Sametingets plenum aksepterte ikke at infrastrukturtiltak tilrettelegger for nye næringer, slik som vindkraftindustri, som igjen vil være direkte ødeleggende for samisk reindrift og utmarksbruk. Dette med mindre direkte berørte samiske interesser er konsultert og har gitt sitt frie og informerte forhåndssamtykke til planlagte tiltak og beslutninger.

Sametinget mener regjeringen setter den folkerettslige beskyttelsen av samisk kultur i spill ved vedtak om elektrifisering av Hammerfest LNG med kraft fra land. Gjennom energimyndighetenes behandling av 420kV kraftledning mellom Skaidi og

Hammerfest er det tydeliggjort at situasjonen for direkte berørte reinbeitedistrikter i området er svært belastende. Både NVE og OED sier selv i sin saksbehandling at reinbeitedistriktene er hardt presset av inngrep og at en bit-for-bit-utbygging av enkeltinngrep til slutt vil kunne medføre at tålegrensen til reindriften overskrides i henhold til SP art. 27.

Det foreligger ikke noen kunnskapsgrunnlag eller konsekvensutredning om de helhetlige konsekvensene av beslutningen om elektrifisering av Hammerfest LNG med kraft fra land for miljø og samfunn, heller ikke for naturgrunnlaget for samisk kultur. Regjeringens forbehold til elektrifisering gjennom mål i «Kraft- og industriløft for Finnmark» om ny kraftinfrastruktur og ny vindkraftproduksjon i Finnmark innen 2023, vil utvilsomt gå utover naturgrunnlaget for samisk kultur og næringer. Den samla belastningen for samisk kultur, næringer, tradisjonell kulturbasert høsting, kulturminner, hellige steder og landskap vil kunne være stor. Dersom alle planlagte inngrep i området blir gjennomført vil det kunne være en reell risiko for mulig overskridelse av tålegrensen etter SP art 27. Dette kommer også frem i rapport fra 2021 utarbeidet av Protect Sápmi om reindriftsfaglig inngrepskartlegging og reindriftsfaglig utredning i et kumulativt perspektiv. Hovedanbefalingen fra rapporten er arealvern i form av begrensning i omfanget av planlagte og allerede konsesjonsgitte utbyggingstiltak.

Sametingsrådets innstilling

Sametinget viser til regjeringens vedtak om å godkjenne Equinor Energy AS sin endringssøknad for plan for utbygging og drift (PUD) og plan for anlegg og drift (PAD) for Hammerfest LNG, vedtak om konsesjon til Equinor for å bygge og drive elektriske anlegg ved Hyggevatn transformatorstasjon med en 132kV ledning til Melkøya samt beslutning i klagesak om 420kV kraftlinje fra Skaidi til Hammerfest der regjeringen stadfester ledningsanlegget slik som Statnett har omsøkt.

Sametinget mener regjeringen har brutt konsultasjonsforpliktelsene overfor Sametinget slik de fremkommer i sameloven §4. Sametinget er sterkt kritisk til regjeringens handlemåte og mener dette svekker tilliten til konsultasjoner som det folkerettslige samhandlingsinstituttet mellom staten og samer som urfolk.

Sametinget viser også til statsminister Jonas Gahr Støre sin tale til Sametingets plenum i mars 2023 der han understreket at regjeringen må styrke sine rutiner for konsultasjoner med Sametinget, med reindriftsnæringen og andre berørte næringer samt at regjeringen må ta ansvar for at konsultasjonene er forpliktende og skjer i en tone som er respektfull. Sametinget registrerer med skuffelse at regjeringens fremgangsmåte i spørsmål om elektrifisering av Hammerfest LNG vitner om det motsatte.

Sametinget mener at regjeringen setter den folkerettslige beskyttelsen for samisk kultur i spill ved å på forhånd bestemme at minst 350MW ny vindkraft skal bygges ut i Finnmark innen 2030 samt at saksbehandlingen av dette skal prioriteres hos ansvarlige myndigheter. Dette legger et uholdbart press på konsesjonsprosessene som svekker tilliten til upartisk saksbehandling hos energimyndighetene.

Videre mener Sametinget det er en uholdbar fremgangsmåte at regjeringen forskutterer en utstrakt vindkraftutbygging i Finnmark samtidig som regjeringen ikke har klart å løse situasjonen med pågående folkerettsbrudd på Fosen-halvøya. Sametingets oppfatning er at dette gir et dårlig utgangspunkt for gode og tillitsfulle prosesser med energimyndighetene videre, særlig når utgangspunktet for forhandlingene allerede er gitt.

Sametingsrådet – plenumsaker - 028/23

SRP - vedtak:

Sametingsrådets innstilling

Sametinget viser til regjeringens vedtak om å godkjenne Equinor Energy AS sin endringssøknad for plan for utbygging og drift (PUD) og plan for anlegg og drift (PAD) for Hammerfest LNG, vedtak om konsesjon til Equinor for å bygge og drive elektriske anlegg ved Hyggevatn transformatorstasjon med en 132kV ledning til Melkøya samt beslutning i klagesak om 420kV kraftlinje fra Skaidi til Hammerfest der regjeringen stadfester ledningsanlegget slik som Statnett har omsøkt.

Sametinget mener regjeringen har brutt konsultasjonsforpliktelsene overfor Sametinget slik de fremkommer i sameloven §4. Sametinget er sterkt kritisk til regjeringens handlemåte og mener dette svekker tilliten til konsultasjoner som det folkerettslige samhandlingsinstituttet mellom staten og samer som urfolk.

Sametinget viser også til statsminister Jonas Gahr Støre sin tale til Sametingets plenum i mars 2023 der han understreket at

regjeringen må styrke sine rutiner for konsultasjoner med Sametinget, med reindriftsnæringen og andre berørte næringer samt at regjeringen må ta ansvar for at konsultasjonene er forpliktende og skjer i en tone som er respektfull. Sametinget registrerer med skuffelse at regjeringens fremgangsmåte i spørsmål om elektrifisering av Hammerfest LNG vitner om det motsatte.

Sametinget mener at regjeringen setter den folkerettslige beskyttelsen for samisk kultur i spill ved å på forhånd bestemme at minst 350MW ny vindkraft skal bygges ut i Finnmark innen 2030 samt at saksbehandlingen av dette skal prioriteres hos ansvarlige myndigheter. Dette legger et uholdbart press på konsesjonsprosessene som svekker tilliten til upartisk saksbehandling hos energimyndighetene.

Videre mener Sametinget det er en uholdbar fremgangsmåte at regjeringen forskutterer en utstrakt vindkraftutbygging i Finnmark samtidig som regjeringen ikke har klart å løse situasjonen med pågående folkerettsbrudd på Fosen-halvøya. Sametingets oppfatning er at dette gir et dårlig utgangspunkt for gode og tillitsfulle prosesser med energimyndighetene videre, særlig når utgangspunktet for forhandlingene allerede er gitt. Sametinget krever at regjeringen trekker tilbake sin beslutning om elektrifisering av Hammerfest LNG og gjør en helhetlig utredning når det gjelder konsekvensene av «Kraft- og industriøft for Finnmark» for samisk kultur og næringer.

Plan og finanskomiteen - 010/23

PFK - vedtak:

Innledning:

Plan og finanskomiteen har behandlet sak: 042/23 Sametingets syn på elektrifiseringen av Melkøya

Forslag

Forslag 1

Forslag fremmet av Senterpartiet (SP) og Norske Samers riksforbund (NSR) ved Elisabeth Erke. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Eirik Larsen, Jon Isak Lyngman Gælok, Kristin Sara, Tor Gunnar Nystad, Beaska Niillas, Aina Madelen N. Aslaksen, stiller seg bak.

Bytte ut tegnet § med ordet kapittel, i andre avsnitt i sametingsrådets innstilling. Korrigert og riktig benevnelse blir; kapittel 4.

Forslag 2

Forslag fremmet av Arbeiderpartiet ved Ronny Wilhelmsen. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet Arild Pettersen Inga og Per Mathis Oskal, stiller seg bak.

Helhetlig forslag, erstatter sametingsrådets innstilling:

Sametinget viser til regjeringens vedtak om å godkjenne Equinor Energy AS sin endringssøknad for plan for utbygging og drift (PUD) og plan for anlegg og drift (PAD) for Hammerfest LNG, vedtak om konsesjon til Equinor for å bygge og drive elektriske anlegg ved Hyggevatn transformatorstasjon med en 132kV ledning til Melkøya samt beslutning i klagesak om 420kV kraftlinje fra Skaidi til Hammerfest der regjeringen stadfester ledningsanlegget slik som Statnett har omsøkt.

Sametinget ønsker å påpeke at vedtakene kom brått på for landsdelen, og har lite støtte i samfunnet. Sametinget er videre bekymret for håndteringen i forkant av vedtaket hvor lokalbefolkningen, lokalt næringsliv og utmarksbrukere ikke har blitt hørt. Sametinget frykter at elektrifiseringen av Melkøya sammen med storstilt vindkraftutbygging i Finnmark er i utakt med befolkningen.

Sametinget er videre bekymret for at Fosensaken (HR-2021-1975-S) selv etter behandling i Høyesterett ikke er løst. Det er bekymringsfullt at Regjeringen 700 dager etter dom i saken fortsatt ikke har funnet en løsning reineierne kan leve med. Sametinget anser det som høyst kritikkverdig at en høyesterettsdom i en utbyggingssak ikke er høyere prioritert, og frykter at dette for mange skaper tvil om rettsstaten - og dermed også innbyggernes rettssikkerhet.

Sametinget mener at myndighetene som et minimum må sørge for at alle berørte settes i stand ressursmessig til å delta i prosessene i utbyggingssaker. Dette gjelder lokalbefolkning, berørte næringer og rettighetshavere.

Sametinget erfarer at elektrifiseringen av Melkøya vil kreve storstilt utbygging av nett og kraftproduksjon. Inntil ~1GW installert vindkraftkapasitet med et planområde på 120-140 km² og et visuelt influensområde på nærmere 60 000 km² forespeiles. Sametinget mener at en slik utbygging ikke kan gjennomføres uten å bryte med folkeretten.

Sametinget erfarer videre at vindkraft i seg selv ikke er egnet for elektrifisering av industri ettersom vind ikke er en statisk ressurs, særlig når det ikke finnes tilgjengelig balansekraft i regionen. Sametinget tillater seg å stille spørsmålsteget ved om hvorvidt vindkraftverk i det hele tatt er nødvendig for å elektrifisering av industri hvis det finnes nok balansekraft i form av vannkraft og kjernekraft i området.

Sametinget er også bekymret for den samfunnsøkonomiske kostnaden ved elektrifisering av Melkøya. Sametinget frykter for en sterk økning i strømprisene som igjen vil gå utover hele landsdelen. Sametinget ønsker bedre samfunnsøkonomiske vurderinger og utredninger, med særlig vekt på hvilken effekt elektrifisering med kraft fra nettet har på kraftprisen i regionen, og hvilke konsekvenser dette vil ha for samfunnet.

Med det som bakteppe anser Sametinget en storstilt vindkraftutbygging i Finnmark innen 2030 urealistisk, og med det også elektrifiseringen av Melkøya.

Sametinget ønsker at regjeringen og stortinget ser på alternativer for elektrifisering av Melkøya på nytt, og sørger for at dette blir en åpen prosess.

Sametinget ønsker at myndighetene engasjerer Gassnova til å utrede kostnader og muligheter for CCS (karbonfangst- og lagring) for Melkøya iht. lovens krav.

«Å nå netto null i energisektoren innebærer blant annet sterk reduksjon i fossilt brensel, CCS på gjenværende fossile systemer, strøm som ikke slipper ut CO₂ og utstrakt elektrifisering av energisystemet. Det er også nødvendig med energieffektivisering og overgang til alternative energibærere, som hydrogen og ammoniakk. Hva som er de beste løsningene avhenger av nasjonale forhold og tilgang på teknologi.» (FNs klimapanels sjette hovedrapport del 3, C.4, C4.1)

Hvis elektrifiseringen av Melkøya mot befolkningens vilje likevel gjennomføres, krever Sametinget at alle deler av de sammenhengende prosjektene følger folkeretten, og at konsultasjonsplikten blir overholdt, og at myndighetene går inn i konsultasjoner med mål om løsninger i samråd med de berørte.

Sametinget vil samtidig peke på at det fra myndighetenes side er signalisert en besparelse på rundt 42 milliarder kroner for fellesskapet ved en eventuell elektrifisering av Melkøya. Skulle elektrifiseringen bli gjennomført med landstrøm som vedtatt fra myndighetene ber Sametinget om at overskuddet brukes til utbedring av infrastrukturen, energibesparende tiltak samt minimering av naturinngrepene i forbindelse med nettutbygging og elektrifiseringen.

Forslag 3

Forslag fremmet av Nordkalottfolket ved Vibeke Larsen.

Forslag erstatter rådets innstilling:

Sametinget viser til regjeringens vedtak om å godkjenne Equinor Energy AS sin endringssøknad for planer om utbygging og drift (PUD) samt planer for anlegg og drift (PAD) for Hammerfest LNG. Dette inkluderer også konsesjonen til Equinor for å bygge og drive elektriske anlegg ved Hyggevatn transformatorstasjon med en 132 kV ledning til Melkøya.

En viktig betingelse for denne godkjennelsen er at det skal utvikles fornybar kraftproduksjon tilsvarende det som kreves for å elektrifisere Melkøya. Det er imidlertid viktig å merke seg at slik økt kraftproduksjon ikke er tilgjengelig for øyeblikket.

Sametinget understreker betydningen av energi og forsyningssikkerhet som en avgjørende faktor for næringsutvikling og samfunnsvekst. I fremtiden vil behovet for energi øke betydelig. Energikommisjonen har fastslått at innen 2030 må vi spare 20TWh og produsere 40TWh årlig for å opprettholde vår egen kraftbalanse. Nærings- og samfunnsutviklingen i Finnmark og Nord-Norge for øvrig er like avhengig av økt kraftproduksjon som andre deler av landet. Elektrifiseringen av Hammerfest LNG på Melkøya vil imidlertid ta opp all tilgjengelige kraftoverskudd i Finnmark. Dette vil hindre annen fremtidig nærings- og samfunnsutvikling i fylket. En slik disponering av landsdelens kraftressurser vil også ha alvorlige negative konsekvenser for utviklingen av samiske lokalsamfunn og bosetning i samiske områder.

Hammerfest LNG på Melkøya er i dag en av Norges største kilder til CO₂-utslipp. Likevel kan elektrifiseringen av LNG-anlegget ikke betraktes som et tiltak med betydelig innvirkning på verdens klimagassutslipp, da gassen i hovedsak vil bli

brent utenfor landets grenser. Den eneste virkningen elektrifiseringen vil ha er å være et positivt bidrag i Norges eget klimaregnskap, samt en økonomisk fordel for Equinor på grunn av bortfallet av CO2-avgift etter 2030. Klimamessig er elektrifiseringen av Hammerfest LNG på Melkøya ren klimasymbolikk.

Sametinget anerkjenner at Snøhvit Future-prosjektet på Melkøya vil opprettholde kompetansearbeidsplasser i Hammerfest og ha en positiv sysselsettingseffekt i anleggsperioden. Men når dette veies opp mot tapet av muligheter for resten av Finnmark på grunn av energimangel, er resultatet altfor ugunstig i dagens kraftsituasjon. Først må resten av Finnmark sikres fremtidig energi og forsyningssikkerhet før vi bruker kraftressurser på symbolpolitikk.

Sametinget ber derfor regjeringen om å fjerne Hammerfest LNG fra Statsnetts reservasjonsliste i kraftmarkedet. Vi forventer også at regjeringen sikrer at "Kraft- og industriløftet for Finnmark" gjennomføres i samsvar med lov og god forvaltningspraksis, og at konsultasjoner gjennomføres på en tillitsfull måte.

Komiteens tilrådning

Komiteen hadde ingen flere forslag og råder Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum _ 042/23

Merknad 1 - Bargiiddbellodat, representant Arild Pettersen Inga

Sametinget viser til regjeringens vedtak om å godkjenne Equinor Energy AS sin endringssøknad for plan for utbygging og drift (PUD) og plan for anlegg og drift (PAD) for Hammerfest LNG, vedtak om konsesjon til Equinor for å bygge og drive elektriske anlegg ved Hyggevatn transformatorstasjon med en 132kV ledning til Melkøya samt beslutning i klagesak om 420kV kraftlinje fra Skaidi til Hammerfest der regjeringen stadfester ledningsanlegget slik som Statnett har omsøkt.

Sametinget ønsker å påpeke at vedtakene kom brått på for landsdelen, og har lite støtte i samfunnet. Sametinget er videre bekymret for håndteringen i forkant av vedtaket hvor lokalbefolkningen, lokalt næringsliv og utmarksbrukere ikke har blitt hørt. Sametinget frykter at elektrifiseringen av Melkøya sammen med stortilt vindkraftutbygging i Finnmark er i utakt med befolkningen.

Sametinget er videre bekymret for at Fosensaken (HR-2021-1975-S) selv etter behandling i Høyesterett ikke er løst. Det er bekymringsfullt at Regjeringen 700 dager etter dom i saken fortsatt ikke har funnet en løsning reineierne kan leve med. Sametinget anser det som høyst kritikkverdig at en høyesterettsdom i en utbyggingssak ikke er høyere prioritert, og frykter at dette for mange skaper tvil om rettsstaten - og dermed også innbyggernes rettssikkerhet.

Sametinget mener at myndighetene som et minimum må sørge for at alle berørte settes i stand ressursmessig til å delta i prosessene i utbyggingssaker. Dette gjelder lokalbefolkning, berørte næringer og rettighetshavere. Sametinget erfarer at elektrifiseringen av Melkøya vil kreve stortilt utbygging av nett og kraftproduksjon. Inntil ~1GW installert vindkraftkapasitet med et planområde på 120-140 km² og et visuelt influensområde på nærmere 60 000 km² forespeiles. Sametinget mener at en slik utbygging ikke kan gjennomføres uten å bryte med folkeretten.

Sametinget erfarer videre at vindkraft i seg selv ikke er egnet for elektrifisering av industri ettersom vind ikke er en statisk ressurs, særlig når det ikke finnes tilgjengelig balansekraft i regionen. Sametinget tillater seg å stille spørsmålsteget ved om hvorvidt vindkraftverk i det hele tatt er nødvendig for å elektrifisering av industri hvis det finnes nok balansekraft i form av vannkraft og kjernekraft i området.

Sametinget er også bekymret for den samfunnsøkonomiske kostnaden ved elektrifisering av Melkøya. Sametinget frykter for en sterk økning i strømprisene som igjen vil gå utover hele landsdelen. Sametinget ønsker bedre samfunnsøkonomiske vurderinger og utredninger, med særlig vekt på hvilken effekt elektrifisering med kraft fra nettet har på kraftprisen i regionen, og hvilke konsekvenser dette vil ha for samfunnet.

Med det som bakteppe anser Sametinget en stortilt vindkraftutbygging i Finnmark innen 2030 urealistisk, og med det også elektrifiseringen av Melkøya.

Sametinget ønsker at regjeringen og stortinget ser på alternativer for elektrifisering av Melkøya på nytt, og sørger for at dette

blir en åpen prosess.

Sametinget ønsker at myndighetene engasjerer Gassnova til å utrede kostnader og muligheter for CCS (karbonfangst- og lagring) for Melkøya iht. lovens krav.

«Å nå netto null i energisektoren innebærer blant annet sterk reduksjon i fossilt brensel, CCS på gjenværende fossile systemer, strøm som ikke slipper ut CO2 og utstrakt elektrifisering av energisystemet. Det er også nødvendig med energieffektivisering og overgang til alternative energibærere, som hydrogen og ammoniakk. Hva som er de beste løsningene avhenger av nasjonale forhold og tilgang på teknologi. » (FNs klimapanelers sjette hovedrapport del 3, C.4, C4.1)

Hvis elektrifiseringen av Melkøya mot befolkningens vilje likevel gjennomføres, krever Sametinget at alle deler av de sammenhengende prosjektene følger folkeretten, og at konsultasjonsplikten blir overholdt, og at myndighetene går inn i konsultasjoner med mål om løsninger i samråd med de berørte.

Sametinget vil samtidig peke på at det fra myndighetenes side er signalisert en besparelse på rundt 42 milliarder kroner for fellesskapet ved en eventuell elektrifisering av Melkøya. Skulle elektrifiseringen bli gjennomført med landstrøm som vedtatt fra myndighetene ber Sametinget om at overskuddet brukes til utbedring av infrastrukturen, energibesparende tiltak samt minimering av naturinngrepene i forbindelse med nettutbygging og elektrifiseringen.

Forslag 4 - Representant Arthur Tørfoss, FrP

Tiden er overmoden for å stanse videre elektrifisering av petroleumsanlegg med strøm fra land. Det gir ikke mening at man skal fortsette å bruke verdifull vannkraft på et tiltak som gir folk og bedrifter dyrere strøm, og som i tillegg beslaglegger kapasitet i strømmettet og dermed fortrenger annen industri.

Analysen fra Statnett konkluderer med at Norge går mot kraftunderskudd innen fire år. Årsakene er for lav kraftproduksjon og et betydelig økt kraftforbruk fremover.

Politikerne er for godt vant med å kunne love bort kraft til nær sagt alt av nye prosjekter. I årene som kommer er man nødt til å prioritere langt hardere. Sametinget mener kraften bør gå til verdiskapende virksomhet som skaper nye arbeidsplasser, ikke til nye og svært kostbare elektrifiseringsprosjekter av petroleumsanlegg.

Sametinget ber regjeringen stanse og utsette elektrifiseringsprosjektet Hammerfest LNG på Melkøya.

Fremfor å ta strøm fra land for å erstatte gasskraftverket på Melkøya, bør det i stedet etableres et moderne fullskala gasskraftverk på land ved Hammerfest, som kan gi nødvendig landbasert strøm til vekst og utvikling i Finnmark.

Elektrifisering av Melkøya er ineffektiv klimapolitikk og enda dårligere distriktpolitikk, som vil få negative konsekvenser i Nord-Norge gjennom høyere strømpriser og storstilt utbygging av ny vindkraft på land.

Det er innbyggerne i Nord-Norge som må leve med konsekvensene av dette vedtaket. Da skulle det selvsagt bare mangle at deres stemme vektet tungt i denne saken.

Sametinget ber Regjeringen lytte til lokalbefolkningen, og foreslår at det avholdes en folkeavstemning i Finnmark om elektrifisering av Melkøya.

Saken påbegynt 28.09.23 kl. 15:02

Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 4 ble forkastet med 37 mot 1 stemmer
- Forslag 2 ble forkastet med 30 mot 8 stemmer
- Forslag 3 ble forkastet med 30 mot 8 stemmer
- Forslag 1 ble vedtatt med 23 mot 15 stemmer
- Plan- og finanskomiteens tilrådning ble vedtatt med 23 mot 15 stemmer

Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Elisabeth Erke, saksordfører	
2	Vibeke Larsen	Beaska Niillas
		Eirik Larsen
	Vibeke Larsen	

3	Ronny Wilhelmsen	Eirik Larsen
		Silje Karine Muotka
		Beaska Niillas
	Ronny Wilhelmsen	
4	Arthur Johan Tørfoss	Beaska Niillas
	Arthur Johan Tørfoss	
5	Beaska Niillas	Arild Pettersen Inga
	Beaska Niillas	
6	Vidar Andersen	
7	Ann-Elise Finbog	
8	Maren Benedicte Nystad Storslett	
9	Kristin Sara	
10	Aina Madelèn Nordsletta Aslaksen	
11	Arild Pettersen Inga	Runar Myrnes Balto
	Arild Pettersen Inga	
12	Vibeke Larsen	Eirik Larsen
	Vibeke Larsen	
13	Jon Isak Lyngman Gælok	
14	Silje Karine Muotka	
15	John Mathis Utsi	
16	Ronny Wilhelmsen	Maren Benedicte Nystad Storslett
		Runar Myrnes Balto
	Ronny Wilhelmsen	
	Beaska Niillas, foretningsorden	
17	Vibeke Larsen	
18	Anja Johnsen Thonhaugen	
19	Sara Katrine Aleksandersen	
20	Ronny Wilhelmsen	
21	Beaska Niillas	
22	Elisabeth Erke, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametinget viser til regjeringens vedtak om å godkjenne Equinor Energy AS sin endringssøknad for plan for utbygging og drift (PUD) og plan for anlegg og drift (PAD) for Hammerfest LNG, vedtak om konsesjon til Equinor for å bygge og drive elektriske anlegg ved Hyggevatn transformatorstasjon med en 132kV ledning til Melkøya samt beslutning i klagesak om 420kV kraftlinje fra Skaidi til Hammerfest der regjeringen stadfester ledningsanlegget slik som Statnett har omsøkt.

Sametinget mener regjeringen har brutt konsultasjonsforpliktelsene overfor Sametinget slik de fremkommer i sameloven kapittel 4. Sametinget er sterkt kritisk til regjeringens handlemåte og mener dette svekker tilliten til konsultasjoner som det folkerettslige samhandlingsinstituttet mellom staten og samer som urfolk.

Sametinget viser også til statsminister Jonas Gahr Støre sin tale til Sametingets plenum i mars 2023 der han understreket at regjeringen må styrke sine rutiner for konsultasjoner med Sametinget, med reindriftsnæringen og andre berørte næringer samt at regjeringen må ta ansvar for at konsultasjonene er forpliktende og skjer i en tone som er respektfull. Sametinget registrerer med skuffelse at regjeringens fremgangsmåte i spørsmål om elektrifisering av Hammerfest LNG vitner om det motsatte.

Sametinget mener at regjeringen setter den folkerettslige beskyttelsen for samisk kultur i spill ved å på forhånd bestemme at minst 350MW ny vindkraft skal bygges ut i Finnmark innen 2030 samt at saksbehandlingen av dette skal prioriteres hos ansvarlige myndigheter. Dette legger et uholdbart press på konsesjonsprosessene som svekker tilliten til upartisk saksbehandling hos energimyndighetene.

Videre mener Sametinget det er en uholdbar fremgangsmåte at regjeringen forskutterer en utstrakt vindkraftutbygging i

Finnmark samtidig som regjeringen ikke har klart å løse situasjonen med pågående folkerettsbrudd på Fosen-halvøya. Sametingets oppfatning er at dette gir et dårlig utgangspunkt for gode og tillitsfulle prosesser med energimyndighetene videre, særlig når utgangspunktet for forhandlingene allerede er gitt. Sametinget krever at regjeringen trekker tilbake sin beslutning om elektrifisering av Hammerfest LNG og gjør en helhetlig utredning når det gjelder konsekvensene av «*Kraft- og industriløft for Finnmark*» for samisk kultur og næringer.

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.
Saken ble avsluttet 28.09.23 kl. 17:30